

[Gert Petersen.]
 Dermed kommer jeg til det for os afgørende, nemlig at det bør være Danmarks opgave i allerførste række aktivt at bidrage til skabelsen af et sådant andet arrangement.

Den internationale udvikling, som Danmark aktivt bør bidrage til, er en genskabelse af den nationale selvbestemmelsesret, ikke i ubegrænset form — for det kan ikke lade sig gøre i 1968, og det ville heller ikke være rigtigt at gøre det — men sådan at nationerne stilles lige, stilles frit, får mulighed for at indrette deres egen tilværelse, som de selv ønsker det, forudsat at de ikke truer andre. Men dermed er også sagt, at det må være Danmarks udenrigspolitiske opgave at arbejde på at overvinde supermagternes deling af verdensherredømmet, vel at mærke sådan at freden ikke bringes i fare, d. v. s., at den hårfine balance ikke vælter undervejs, men at den får mindre og mindre vægt ved afgørelsen af de mellemfolkelige anliggender.

Det er i sandhed ingen let opgave, og jeg drømmer ikke om, at Danmark kan løse den alene. Men jeg tror, vi kan finde forbundsfæller. Alle små og mellemstore nationer har primært den samme grundlæggende interesse. Derimod tror socialistisk folkeparti ikke, at vi kan finde forbundsfæller for en sådan politik blandt de dominerende stormagter inden for de militære blokdannelser, inklusive den blokdannelse som Danmark for tiden ulykkeligvis er medlem af. Set inden for rammerne af denne hovedopgave tilkommer der vort forhold til den tredje verden, hvor langt de fleste af menneskene på denne klode bor, en langt større vægt, end man i almindelighed er tilbøjelig til at ville indrømme. I erkendelse heraf har socialistisk folkepartis gruppe fundet, at spørgsmålet om den globale sikkerhedspolitik uden for Europa bør have sin særlige ordfører i dag, og jeg skal derfor koncentrere mig om vor egen verdensdel, sådan som den er delt op mellem NATO og Warszawapagten, og vore umiddelbare sikkerhedsproblemer som europæisk stat.

Europa i dag er kendetegnet af den deling, som også karakteriserer den øvrige verden — her en deling, der har udkrystalliseret sig efter den anden verdenskrig. Der blev gjort nogle forsøg det første par år efter krigen på at finde en slags modus

vivendi. Derefter kom en periode, der var kendetegnet på den ene side af amerikanske drømme om tilbagerulning, som strategien dengang blev betegnet, og på den anden side af en meget hårdhændet sovjetisk konsolidering af sit område. Ligesom Sovjets aftalesystemer med de østeuropæiske stater er Atlantpagten et barn af denne situation. Derfor ændrede den også hurtigt karakter. Fra at være en klassisk militæralliance mellem suveræne stater blev den hurtigt til noget andet og mere. Trods givne løfter om det modsatte, som man kan konstatere i den fortrinlige, ved udenrigsministeriets foranstaltning udgivne håndbog, blev der udformet en fælles, bindende NATO-strategi, der reelt griber ind i medlemsstaternes suverænitet. Der blev gennemført en militær integration med samme virkning. Der blev indledt en amerikansk basepolitik, som Danmark dog kunne holde sig uden for, og der blev startet en genoprustning af Vesttyskland. Trods de smukke ord i pagten om frihed og demokrati — ord, som udenrigsministeren i dag har gentaget i sin redegørelse, som altså ikke er glemt, men som åbenbart stadig væk heller ikke påtages — optog man erklærede diktaturstater som Portugal og Grækenland og Tyrkiet, som også dengang var en diktaturstat, som medlemmer. Man har tolereret et fascistisk kup som det i Grækenland og af fundet sig med, at den stærkeste af NATO-magterne, nemlig De Forenede Stater, reelt har indrulleret det spanske diktatur i sit almindelige europæiske militærsystem og påtaget sig rollen som verdensgendarm i de oversøiske lande. Man satte strategiske hensyn og magtpolitik — og det synes jeg også, der har været eksempler på her i dag — over hensynet til det angivelige formål: beskyttelsen af demokratiet og friheden.

Det viste sig da også, at blokpolitik avler blokpolitik. Hvem der har det oprindelige hovedansvar for blokpolitikken opståen, må man nok lade stå hen; meget tyder på, at de tre allierede hovedmagter under anden verdenskrig kan dele det nogenlunde ligeligt. Men i spørgsmålet om styrkelsen og udviklingen af denne blokpolitik har NATO ofte spillet initiativtagerens rolle. Det gælder initiativet til oprettelse af den vesttyske forbundsrepu-